

РЕЦЕНЗИЯ

От Чл. кор. проф. д-р НИКОЛАЙ СТЕФАНОВ ГАБРОВСКИ, д.м.н.
Началник на Клиниката по неврохирургия, УМБАЛСМ "Н. И. Пирогов"
Заместник директор на медицинската дейност на УМБАЛСМ "Н. И. Пирогов".

Относно: Конкурс за заемане на академична длъжност „Доцент” – едно място, в област на висше образование 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление, 7.1 Медицина, по научната специалност „Спешна медицина” за нуждите на Мултипрофилно Спешно отделение на „Аджибадем Сити Клиник УМБАЛ Токуда” ЕАД, публикуван в „ДВ“ бр. 35/14.04.2026г.

1. Сведение за процедурата

Със заповед № 15-03-135#2/12.06.2026г. на Изпълнителния директор и на Прокуриста на „Аджибадем Сити Клиник УМБАЛ Токуда” ЕАД съм определен за външен член на Научно жури. На първото непосредствено заседание съм определен да представя рецензия.

Спазени са всички процедурни изисквания по обявяване на конкурса, срокът за подаване на документи и по избора на Научно жури. За участие в конкурса са подадени документи само от един кандидат – д-р Първолета Кръстева Якова-Кръстева, д.м., който отговаря на всички изисквания на ЗРАСРБ, Правилника за приложението му и на Правилника за развитие на академичния състав в „Аджибадем Сити Клиник УМБАЛ Токуда“ ЕАД.

Във връзка с предоставените ми материали за изготвяне на рецензия, декларирам, че не установявам данни за плагиатство и нямам конфликт на интереси.

2. Професионални данни на кандидата

Д-р Първолета Кръстева, д.м. е родена през 1972 г. През 1997 г. завършва висше образование медицина в Медицински университет – София. Д-р Кръстева работи като лекар в ЦСМП, гр.София от 1997г. до 2006г., когато се присъединява към екипа на спешно отделение в болница Токуда, а от 2017г. до момента е началник на спешно отделение в „Аджибадем Сити Клиник УМБАЛ Токуда“ ЕАД.

Придобива специалност „Спешна медицина“ през 2005г. Притежава професионална квалификация Здравен мениджмънт от 2005г., Европейски колеж по икономика и управление, гр. Пловдив. Д-р Първолета Кръстева е сертифициран инструктор за обучение по разширена поддръжка на живота в симулирана среда, Аджибадем Университет- Център за усъвършенствана симулация и образование - Истанбул, Турция, 2017г.

През 2023г. придобива образователна и научна степен Доктор по научна специалност Вътрешни болести - Аджибадем Сити Клиник УМБАЛ Токуда ЕАД, гр. София след защитена дисертация на тема „Място и роля на спешно отделение на многопрофилна болница за активно

лечение в прилагането на диагностично - терапевтичен алгоритъм при пациенти над 18 годишна възраст, заразени с вируса на SARS-CoV-2 по време на пандемия“.

От 2024г. е главен асистент по научна специалност “Спешна медицина” в Аджибадем Сити Клиник УМБАЛ Токуда ЕАД, гр. София.

Общият трудов стаж на д-р Кръстева като лекар е 28г. и 7 м., със стаж по специалността 21г. (Удостоверение 122/27.05.2026г. от АСК УМБАЛ Токуда ЕАД).

Владее руски и английски език.

3. Оценка на количествените и качествените показатели на кандидата

Д-р Кръстева се представя в конкурса с общо 19 научни труда:

- **1 дисертационен труд** за образователна и научна степен „Доктор“;

- **1 монография**;

- **1 участие в колективна монография**;

- **12 научни статии** в рецензирани научни списания, от които 4 в научни списания, индексирани в Scopus / Web of Science и 8 в български списания от НРС.

- **4 участия в научни форуми.**

В 93.4% от представените научни публикации д-р Кръстева е самостоятелен или първи автор, което свидетелства за водеща роля в научните изследвания.

Научната активност в конкурса е представена с 4 научни доклада и съобщения, представени на български или международни форуми, с едно публикувано разюме. В 3 от тях (75 %) участва като самостоятелен или първи автор и в 1 международно участие на европейски конгрес по Спешна медицина (EUSEM, Виена, 2025г.) като съавтор.

Участието на д-р Кръстева в международни научни форуми е свързано и с разработването на собствен проект на тема „Основната роля на спешното отделение на университетска многопрофилна болница по време на пандемия“, който печели първа награда от Европейския съюз на частните болници (ЕРНА) в категория Устойчивост на здравеопазването и реагиране при кризи на форум, проведен в Букурещ май, 2024г.

Представена е справка от ЦМБ за регистрирани общо 11 цитирания, от които 10 в български източници и 1 в чуждестранен източник със свободен онлайн достъп.

Общият импакт фактор, изчислен на базата на представената официална справка от ЦМБ на МУ-София №428/30.04.2026г., възлиза на 0,2.

Броят и качеството на научните трудове, представени от д-р Кръстева са напълно достатъчни за участие в конкурса.

В таблица 1 са съпоставени количествените критерии - минималните национални изисквани точки и на АСК УМБАЛ Токуда ЕАД и представените от кандидата.

Табл.1 Съответствие с минималните национални критерии за заемане на академичната длъжност „Доцент“

Група от показатели	Съдържание	Минимални изисквани точки на НАЦИД за «Доцент»	Представени точки от д-р П. Кръстева, д.м.
---------------------	------------	--	--

А	Показател 1	50	50
Б	Показател 2	-	-----
В	Показатели 3 или 4	100	100
Г	Сума от показателите от 5 до 9	200	317,5
Д	Сума от показателите от 10 до 12	50	55
Общ брой точки		400	522.5

Сравняването по показатели, съгласно нормативните изисквания за научната и преподавателска дейност за заемане на АД „Доцент“ на д-р П. Кръстева показва, че тя ги покрива, а в някои пунктове ги надхвърля. Представени са 522.5 точки, при необходимост 400 точки.

4. Основни научни приноси

Научноизследователската и практико-приложната дейност на д-р Кръстева е насочена към актуални проблеми на спешната медицина, организацията и управлението на спешните отделения, както и към диагностично-терапевтичния подход при пациенти с хронично-прогресиращи заболявания. Научните приноси могат да бъдат систематизирани в няколко направления:

I. Фундаментална роля на Спешно отделение (СО) в МБАЛ в кризисна ситуация, пандемия. В това направление д-р Кръстева има най-много проучвания и анализи (Дисертационен труд; публикации: 3, 5, 7, 8, 9, 15 от представения списък № 9).

Оригинални приноси с научно-организационен характер са:

- анализът на Спешно отделение като основна и единствена структура за първична оценка на пациенти със суспектно и/или лабораторно потвърдено инфекциозно заболяване, включително и COVID-19 в многопрофилна болница без налично инфекциозно отделение и специалисти по „Инфекциозни болести“;
- Направените препоръки за структурно преустройство на СО и преразпределяне на наличния кадрови ресурс по време на извънредна ситуация;
- Организирането и използването на медицинския триаж като незаменим инструмент за бързо диагностициране и предотвратяване на разпространението на инфекциозния причинител;
- Правилната организация и взаимодействие между СО и другите болнични структури.

Оригинални приноси с научно-приложен характер са:

- обобщената основна роля на спешните медици по време на пандемия: диагностично тестване; оценка обективен статус; интерпретация на

лабораторни и образни изследвания в контекста на клиничната картина; диференциране на пациентите по тежест на заболяването; прогнозиране на риска за прогресия; вземане на навременно решение за необходимото терапевтично поведение;

- Задълбочен анализ на рисковите фактори за усложнено протичане на COVID-19 при пациенти над 18-годишна възраст, познаването на качествени и количествени променливи и показатели при първичен преглед в СО, имащи отношение за прогнозиране хода на заболяването и кои рискови фактори биха могли да се контролират в реално време;
- Използването на прогностични фактори е важен момент за адаптиране и разработване на стратегии за управление при евентуални бъдещи заболявания с епидемичен характер на разпространение;
- Значима практическа стойност имат изработените диагностично-терапевтични алгоритми, които могат да бъдат модифицирани за приложение при други инфекциозни причинители.

II. Организация на дейността на Спешно отделение в многопрофилна болница. (Монография, публикации: 4, 6, 10, 11).

Приноси с научно-организационен и приложен характер на публикациите са:

- Представен е актуален модел на триаж, който осигурява навременно оказване на медицинска помощ на много хора, струпани на едно място по едно и също време чрез оптимално използване на наличните ресурси в спешно отделение.
- Предложени са рутинно прилагани формуляри за триаж на пациенти и сестринска оценка на пациентите в Спешно отделение на „АСК УМБАЛ Токуда“ ЕАД. Анализирани са рисковете от непопълване на медицинска документация в СО.
- Анализирани са изработени и прилагани в практиката конкретни диагностично-терапевтични алгоритми за най-често срещаните спешни състояния при пациенти в СО и за вторичен транспорт на спешен пациент.
- анализирани и предложени за дискусия са ежедневни проблеми и предизвикателства пред спешните отделения в България (монография, 11), както и собствени управленчески решения за предотвратяването им.
- Публикуваните резултати от собствено проучване, свързано с професионалното прегаряне сред спешните медици (10) реално формулира причините за Бърнаут синдром и насоките за усъвършенстване на комуникативните умения за предотвратяване на агресивни прояви от страна на пациенти и придружители.
- Обобщена е функцията на СО за ръководене на пациентопотока като координационен център за първоначална оценка, диагностика, стабилизация и насочване на пациентите към съответните специализирани структури на болницата и/или домашно-амбулаторно лечение, както и мястото на СО в мултидисциплинарния болничен екип.

III. Спешност или палиативни грижи при пациенти с хронично-прогресиращи заболявания. Публикациите (12, 13, 14) обобщават спешните състояния при

пациенти със злокачествени заболявания, налагащи спешна терапия и интервенции. Акцентирано е върху подхода при предоставяне на медицинска грижа при тази група пациенти без да се подценява и пренебрегва състоянието им, като се търси баланс в диагностично-терапевтичните действия без излишни действия с цел подобряване качеството на живот. Поставен е акцент и върху необходимостта от интегриране на палиативни грижи още на ниво спешно отделение.

5. Учебно-преподавателска дейност

В Спешно отделение д-р Кръстева провежда теоретично и практическо обучение на специализанти от различни клинични специалности по модул „Спешна медицина“; стажанти от медицинско направление „Лекарски асистент“, „Медицински специалист“ и парамедици. Със заповед № РК36-1490/20.09.2022г. на ректора на МУ, гр.София е включена в състава на изпитната комисия за провеждане на колоквиуми по Спешна медицина в АСК УМБАЛ Токуда ЕАД.

Д-р Кръстева е ръководител на специализацията на 1 специализант по специалност „Спешна медицина“ от 2024г.

Учебната натовареност на д-р П. Кръстева е представена в Удостоверение № 19-283/05.05.26г. (документ №14), издадено от АСК УМБАЛ Токуда ЕАД. За периода 01.01.2021 г. до 01.05.2026 г. е реализирала учебна натовареност със специализанти в размер на 677 екв. ч.

6. Лечебно-диагностична дейност

Д-р Кръстева е изграден спешен лекар с богат клиничен опит. Активното участие на д-р Кръстева в диагностично-лечебната дейност включва всички действия, насочени към бързото разпознаване, оценка и лечение на пациенти с остри заболявания или травми, както и медицински дейности при пациенти с неспешни състояния и/или хронично-рецидивирания заболявания

Отговорностите на д-р Кръстева като началник на структурата са свързани с организацията и управление на цялостната дейност на Спешно отделение: диагностично-лечебна дейност, ръководство на кадровия ресурс и изготвяне на работни графици, контрол върху качеството на предоставяната медицинска дейност, контрол върху медицинската документация, решаване на клинични и административни казуси, участие в управленски решения, организация на взаимодействието на СО с останалите болнични структури, организиране на обучения и повишаване квалификацията на персонала.

7. Експертна дейност

Д-р Първолета Кръстева е член на експертния съвет по Спешна медицина от 2022г. до 2024г. (заповед № РД-02-249/13.10.2022г., МЗ).

Активно участва в две работни групи към МЗ (заповед № РД-13-217/08.09.2022г.; заповед № РД-13-2/10.01.2023г.) за изработване на диагностично-терапевтични протоколи и алгоритми за нуждите на ЦСМП в изпълнение на проект „Подобряване на

условията за лечение на спешните състояния“, в резултат на които е издаден наръчник с диагностично-терапевтични алгоритми в ЦСМП с диференциране на компетентностите на отделните медицински специалисти, работещи в структурата.

2022г. е член от работна група на МЗ (заповед № РД-13-241/24.11.2022г.) за разработване на методики за първоначална и периодична оценка на професионалните компетентности в спешната медицинска помощ за лекари, лекарски асистенти и медицински специалисти.

2024г. взема активно участие в работната група към МЗ (заповед № РД-02-5/10.01.2024г.) за актуализиране на медицински стандарт „Спешна медицина“ с цел конкретизиране критериите по осигуряване на спешна медицинска помощ по въздуха и разписване на правилата за функционирането на ЦСМПВ и връзката му с останалите структури от системата на здравеопазването и извън нея.

През 2026г. д-р Кръстева е член на Експертните групи на Националната агенция за оценяване и акредитация (НАОА) по процедура за акредитация на докторска програма „Инфекциозни болести“ (заповед № РД-14-69/10.03.2026г.) и докторска програма „Епидемиология“ (заповед № РД-14-70/10.03.2026г.) във ВМА, гр. София.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Кандидатът д-р Първолета Кръстева, д.м, напълно отговаря на изискванията на ЗРАСРБ, Правилника за прилагане на ЗРАСРБ Правилника за развитие на академичния състав в „Аджибадем Сити Клиник УМБАЛ Токуда“ЕАД за заемане на академичната длъжност ”Доцент”.

Д-р Кръстева е професионалист с отлична теоретична подготовка, широка обща култура, ерудиция и клинична практика.

Като имам предвид гореизложеното, с убеденост препоръчвам на уважаемите членове на Научното жури да гласуват с положителен вот за избора на д-р Първолета Кръстева Якова-Кръстева, д.м. за заемане на академичната длъжност „Доцент” в област на висше образование 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление, 7.1 Медицина, по научната специалност „Спешна медицина” за нуждите на Мултипрофилно Спешно отделение в „Аджибадем Сити Клиник УМБАЛ Токуда“ЕАД.

03.07.2026 г.
Град София

Изготвил рецензията:
(Чл. кор. проф. д-р Николай Габровски, д.м.н.)